

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasiilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

— List izhaja 10. in 25. vsakega meseca. —
 Za posamezne člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane onih zadrug, ki so v „Zvezi“ in ako so uvedle obvezno naročbo lista za vse člane, pa celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2'60, četrtletno K 1'30 in posamezna številka 25 vinarjev.

— Cena inseratom: 1/48 strani K 1'50, pri večkratnih objavah popust. —

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta štev. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključí.

Štev. 7.

V Ljubljani, 25. julija 1916.

Leto III.

Zvezne objave.

Našim tovarišem!

Z ravnokar izdano ministrsko naredbo z dne 14. julija 1916, drž. zak. št. 218 so se izdale nove določbe o omejitvi uporabe mesa in masti. Čislano zvezno načelstvo se na te določbe in posebno na §§ 1., 5., 6., 7., 8. in 9. te naredbe opozarja, ker so jako važne za gostilničarje.

Glede jedil v bodoče tudi nikakor ne zadostuje, da so cene napisane na očitnem mestu, temveč je od 25. julija 1916 treba, da se seznam vsak dan v gostilnah ponujenih jedil in njihove cene napišejo na razločno vidljivem kraju gostilne in sicer tako, da se more ta seznam čitati že raz cesto.

Načelstvo dež. zveze.

Vsem cenjenim načelstvom naših članic zadrug.

Po § 8. zveznih pravil se ima vsako leto najmanj enkrat sklicati zvezin občni zbor in dasi je po § 59. pravil zvezin občni zbor že sklepčen, ako je ena petina zastopnikov navzoča in ako tudi teh ni zadostno število, smejo došli delegati po enournem čakanju veljavno sklepati in se posvetovati, je predsedstvo zveze vendar le storilo sklep za leto 1916, sklicanje občnega zbora opustiti in sicer radi sledečih vzrokov: Po večini se zadržni občni zbori vsled številnih vpoklicev gostilničarstva pod orožje niso mogli vršiti, osobito koder je bilo načelstvo zelo prizadeto. Delegatov bi se prav gotovo tudi petine ne dobilo skupaj. Zvezi pa je na tem, da so njeni občni zbori nekake manifestacije za stanovske zahteve in koristi. Položaj naše obrti, kakor tudi splošni je pa dandanes tak, da ga tudi z najupravičenejšimi zahtevami in še tako hrupnimi nastopi ne moremo ublažiti. Ker si torej pred koncem vojne skupno ne moremo mnogo pomagati, se naj zborovanje

za letos odloži. Da pri vsem tem tudi osrednja organizacija težko vzdržuje, je umevno. Zategadelj prosimo vsa ona načelstva, katera vedo, da niso za lansko leto vposlala še nobene zvezine doklade, da to čim preje uredite in če ne vse pa vsaj delno vpošljejo, ker moramo biti z našimi računi na čistem in da zamore administrativno delovanje zveze biti tem intenzivnejše v kolikor odpade delovanje občnega zbora.

Načelstvo.

Oklic.

Vsem gostilničarjem članom gostilničarske zadrug v Kranju.

Kakor smo objavili v 6. številki našega lista v poročilu občnega zbora vaše zadrug, ki se je vršil dne 22. maja t. l., se je soglasno sklenil korporativen pristop za pripadnike zadrug, to je za vse uslužbence, ki se pretežno porablajo v gostilničarski obrti, k pomožni bolniški blagajni zadrug rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju. S tem sklepom se je storil dober socialno-gospodarstveni korak. Ko bo obrtna oblast ta sklep odobrila, bodete o tem vsi obveščeni. Vendar pa naroča zadruga že danes, da bo od tiste dobe odglasiti vse, sedaj pri okrajni bolniški blagajni priglašene uslužbence moške kot ženske, kakor tudi vajence, ter jih priglasiti pri tej blagajni. Zakon o bolniškem zavarovanju obrtnih pomočnikov zahteva, da se mora vsakega, kdor je pretežno, čeravno ne zdržema zaposlen pri obrtu, priglasiti v bolniško zavarovanje. Ravnotako sin ali hči ali katerisikoli sorodnik, ki opravlja posle, ki so z gostilničarsko obrtjo zvezani, čeravno nima plače, mora biti zavarovan pri bolniški blagajni. Na bolniško zavarovanje se dandanes polaga veliko važnost in je tudi v interesu gospodarjev, da postopajo v tej zadevi kar se da natančno. Zgodi se neštetokrat, da si taka oseba nakoplje boizen

še le potem, ko je izstopila iz službe. Pride v bolnišnico, prvo vprašanje je, kje si nazadnje služila. V tej in tej gostilni, deloma pomagala pri postrežbi gostov, pospravljala in pomivala ter delala v kuhinji, kjer se je kuhalo tudi za goste. Bolnišnica pošlje račun, ki je največkrat prav visok, bolniški blagajni, ta pa poda izjavo, da dotična oseba ni priglašena ter odklanja plačilo. Prične se zaslišavanje in preiskava. Kakor hitro se izkaže, da so navedbe bolnika resnične, je gospodar že v pasti. Bolniška blagajna plača račun, mora pa od gospodarja zahtevati povračilo vseh stroškov in še prispevek k bolniški blagajni za ves čas, kar je nepriglašeni uslužbenec pri njem delal. Biti je torej v tem pogledu kar najbolj natančen in korekten pri zglaševanju; ko odide kdo iz službe, se ga mora takoj odglasiti, da se ne plačuje po nepotrebem; istotako pa tudi vsaj tri dni po vstopu drugega priglasiti, kajti dejstvo je, da plačujemo redno gotovo vsoto za toliko ljudi, kolikor jih imamo pač priglašanih. Ne zadostuje samo, da je število pravo, marveč morajo biti vedno le pravi vpisani. Obrtni uslužbenec, ki je vstopil v službo, je že z nastopom službe postal tudi član blagajne, če ste ga priglasili ali ne in če tudi že po nekaj dneh zopet izstopi, ima, tudi če ni drugje vstopil, le 6 tednov po izstopu iz službe pravico na blagajniške dajatve in ravno tako dolgo je pa tudi gospodar še obvezan zanj, ako ni imel priglašene. Priporočamo torej tozadevno potrebno paznost. Hvalevreden je bil ta ukrep gostilničarske zadrug. Blagajna bo vsled povišanja članov bolje uspevala in v načelstvu bodo, to spoznavši, tudi radi pritegnili interesente gostilničarske obrti v odbore; to boste smeli zahtevati tem bolj upravičeno, ker se bodo globe, naložene od obrtnih oblasti za prestopke obrtnega reda itd., stekale odslej v to blagajno in ne več v okr. boln. blagajno.

Priznamo! Priznajte tudi drugi!

Kaj pa priznamo? To, da danes živeti v gostilni ni baš posebna prijetnost, če človek po srečnem naključju ni zelo bogat, ali pa tako skromen, da si izbere jedila tam prav na kocu jedilnega lista, kjer najde najnižje cene. Vedno in vedno smo razpravljali o žalostnih razmerah, ki so nastale v gostilničarski obrti od početka vojske. Neštetokrat smo že dokazali, da je vnebovpijoča krivica, navaliti gostilničarjem krivdo na hrbet za ta žalostni položaj gostilničarstva, vsled katerega trpi tudi občinstvo, ki je navezano na gostilno. Dokazali smo že natančno s številkami, da o oderuškem dobičku pri gostilničarjih na noben način ne more biti govora, kajti danes je n. pr. pečenka v gostilni recimo najhujšem slučaju za 100% dražja, meso pa za 400—500%, mast celo za 1200%.

V ravno isti meri kakor občinstvo, da še celo v večji meri trpe vsled današnjih razmer ravno gostilničarji; tudi oni so na milost in nemilost izročeni veliki armadi vojnih oderuhov, ki brez sramu in brez usmiljenja uganjajo svoje hudobije in se ne boje niti najhujših postav. Opozarjamo samo — ne glede na lastne izkušnje posameznikov — na sodne razprave, ki jih beremo v časnikih dan za dnem. Iz sodno kaznovanih navijalcev cen bi se že lahko sestavila dokaj močna vojska, toda vendar ni opaziti nobenega izboljšanja, ampak ravno nasprotno: cene rastejo od dne do dne. Evo dokaza iz lastne izkušnje: pred 27. dnevi je plačal nekdo mast po 8 kron kilogram, po 27. dneh isto mast pri istem prodajalcu po 15 kron kilogram. Veliki in mali navijalci cen rasto kot gobe po dežju in zastrupljajo svojim sodržavljanom življenje ter dan za dnem uničujejo uspehe naših hrabrih mož in mladeničev, ki jih ti dosežajo s tveganjem najdražjega, namreč svojega življenja. Ne govorimo neresnice, ako trdimo, da so gostilničarji najbolj pomilovanja vredne žrtve teh vojnih hijen v zaledju; kajti oni so primorani, kupiti potrebno pač tam, kjer je kaj dobiti, pa naj stane kolikor hoče. Ako noče gostilničar svoje obrti kratkomalo zapreti, mora plačati za blago vsako ceno; kako se mu potem koža vleče čez glavo, o tem bi znal povedati samo gostilničar.

Že pomanjkanje piva samo zadostuje, da je proračun gostilničarja precej drugačen postal, nego si ga je ta sestavil. V pričetku se je mislilo, da se bode izpadek pri pivu izravnal z zvišanjem uživanja vina in sadnega mošta. Toda to je bilo le prazno upanje, ki se do sedaj še ni izpolnilo, v bodoče pa se bo še manj. Občinstvo, ki je vajeno piva, se pač noče dati prisiliti, da bi dobilo drug okus, ali pa iz zdravstvenih ozirav odklanja druge alkoholne pijače; cene vinu pa so vinogradniki in veletržci tako dvignili, da so že dosegle cene zdravil.

Za gostilničarja je postal položaj neznan težaven, kajti ako hoče vzdržati, mora stremeti za tem, da doseže vsaj ravnovesje med dohodki in izdatki. To se pa posreči le malokateremu, radi česar od dne do dne raste število uničenih gostilničarskih existenc in bode še vedno bolj rastlo.

S težkim srcem zvišajo gostilničarji

svojim gostom cene, toda ne morejo si pomagati, kajti obratni stroški gostilne so danes strahovito narasli kljub temu, da so nekatere postavke n. pr. najemnina, razsvetljava itd. ostale na približno isti višini. Zato so se pa izdatki za druge reči prav občutno zvišali n. pr. za osobje, perilo, kurivo. Tudi plače so se izdatno zvišale, kar je tem občutnejše, ker so lastni stroški za oskrbo osobja štiri do petkrat višji nego prej. Tako smo dospeli do našega najžalostnejšega poglavja do draginje živil ali bolje rečeno: do **oderušva z živili**. Prepričani smo, da se bodo o tem poglavju svoječasno pisale cele knjige; danes se zadovoljimo s tem, da mimogrede omenimo najžalostnejšo in najostudnejšo prikazen, ki jo je rodila svetovna vojna.

Mesne jedi so v gostilni silno drage. Zakaj tako, je lahko spoznati iz sledečega:

Dunajski restavrater se je obrnil do svojega dobavitelja telet v Solnogradu ter prejel naslednji odgovor:

„Odgovarjate na Vaše cenjeno pismo, Vam naznanjam, da Vam bodem, kakor hitro zopet nastanejo redne razmere, zopet pošiljal teleta kakor preje po zmernih cenah. Žal, da prevzame tukajšnja vnovčevalnica za živino vsa teleta, ki jih plačuje z nakupovalnimi stroški žive po 2 K 44 vin., zaklane po 3 K 20 vin. do 3 K 30 vin. Mislim, da vnovčevalnica dela pri tej kupčiji naravnost briljantne kupčije, ker prodaja, kar ostane čez tukajšnjo porabo, na Dunaj po tamkajšnji ceni. Priznali mi boste, da ni ravno lahka stvar, odreči blago takemu, na visok dobiček umerjenemu podjetju, katero vrhu tega podpirata vojna in poljedelsko ministrstvo. Eno je pač nepravilno, da se blago iz Solnograške in Gorenje Avstrijske, kjer so določene maksimalne cene, prodaja na Dunaj s tako velikanskim dobičkom ter izsesava dunajske prebivalce, samo zato, da imajo nekateri velikanske dobičke.“

To pismo, ki je naravnost zgodovinski dokument, govori več kot cele knjige. Strahovitost cele zadeve pa se spozna šele tedaj, če se primerja v pismu navedene cene solnograške vnovčevalnice za živino s cenami njene posestrime na Dunaju, ki jih mora plačati dunajski restavrater in sicer za isto blago.

Solnograška vnovčevalnica plača za zaklano tele 3 K 20 vin. do 3 K 30 vin. za kilogram, dunajska ga prodaja gostilničarju po 5 K 80 vin., torej se je na potu iz Solnograda do Dunaja podražilo za 2 K 50 vin. do 2 K 60 vin., tedaj samo za 81% beri **enoinosemdeset odstotkov**. Naši sovražniki naj take ljudi izvolijo za svoje častne državljane, ker so to najboljši pomočniki njihove izstradalne vojne. Mislimo, da druge razlage ni potreba.

To je mala pohlevna sličica iz velikega poglavja „draginja mesa“. Mislimo, da bi se še kje drugje našlo kaj takega. Pika!

Omeniti hočemo še eno nič manj nerazveseljivo zadevo: draženje vina.

Vinska draginja, ki je uničila vse nade gostilničarjev, da bode vino nadomestilna pijača za pomanjkanje piva je druga točka. Kar pa smo izvedeli v zadnjem času, dokazuje, da so žal gostilničarji sami krivi, če uganjajo svojo sramotno obrt vinski ode-

ruhi po poklicu in priložnosti nemoteno in z vedno večjim uspehom. Navesti hočemo samo en slučaj, ki pa je jako zanimiv.

V nekem zelo znanem vinorodnem kraju Nižje Avstrijske je gospod župan sam dal na javno dražbo svoje vino — bilo ga je mnogo nad 1000 hektolitrov. Na stotine gostilničarjev je prišlo na dražbo, največ jih je bilo z Dunaja. Vina gospoda župana so se razkričala kot prava „božja kapljica“. Pogostitev kupcev pred dražbo je bila naravnost vzorna in brezhubna. Kaj se je vse pri poizkušnji napravilo, ne vemo. Po zatrdilu priznanih strokovnjakov, ki so se poizkušnje sami udeležili, pa smemo trditi, da nobeno izmed izdraženih vin, ki so bila večinoma ogrska, ni bilo več vredno nego 80 vin. do 1 K 20 vin. In to blago je bilo zdraženo po 1 K 80 vin. do 1 K 96 vin. in še višje. Mnogi gostilničarji, ki so zdražili vino, si bodo, ko bodo zopet prišli do pravega okusa, pulili lase, ako niso že popolnoma plešasti. Ta slučaj dokazuje, kako nevarno je, iti na limanice ljudem, ki so špekulanti.

Iz vsega navedenega je lahko spoznati, da se štejejo gostilničarji srečne, ako le morejo dobiti potrebno blago in da jim ni nobeno jabolko prekislo, če se jim le nudi priložnost, da morejo svoje obrtovanje vzdržati ter rešiti svojo obrtno existenco. Kdo jim bo torej zameril, ako del zvišanih stroškov svojega obratovanja zvale na občinstvo!?

Odiranje z vinom.

Pod tem naslovom se je nekdo z dežele oglašil v slovenskem dnevniku, ter se ogorčeno pritoževal nad nezaslišano hitrim dviganjem cen pri vinu. Sicer se pritožnik ni ravno direktno zagnal v gostilničarstvo, katero je pri tej konjunkturi pač najmanj kaj zakrivilo, temveč se njegova nevolja obrača bolj proti producentom. Ker pa bo marsikateri bralec dotični člančič le gostilničarju držal pod nos, moramo v tej zadevi v obrambo naših stanovskih interesov odgovoriti z nekaterimi pojasnili:

Predvsem pribijemo kar najvišje, da nima gostilničarstvo samo nad temi, že naravnost trapasto zvišanimi vinskimi cenami, niti najmanjše krivde, ter odvrča odločno vsako predbacivanje. Vinorejca producenta ne bomo zagovarjali, dasi mu gre tudi nekoliko opravičbe, a to naj store oni, katerih naloga je to, kajti mi smo že v prejšnjih številkah našega lista o tem jasno povedali svoje mnenje. Sedaj pride vrsta na vinske veletržce in prekupce; Ti so bili, so sedaj in bodo menda še nadalje tisti činitelji, ki delajo, da se mora plačevati danes za 1/4 l vina skoraj toliko, kot pred par leti za celi liter. Dobro nam je znano, da so ti gospodje imeli velikanske zaloge vina, ki so ga plačali le po 30 do 36 vinarjev liter, a so ga takoj že leta 1914 1915 dvignili na K 1 — češ vojaščina ga tako plačuje. Nato so polagoma tudi vinogradniki šli s ceno kvišku, ter se danes zahteva splošno po 1 K 40 v. za liter vina že po hramih. Umevno je, da se veletržci niso prav nič ženirali, tistim vinom, ki so jih še po gori navedenih cenah imeli v zalogah tudi temu analogno cene

dvigati. Gostilničar je torej najzadnji, kateremu bi se smelo le malce očitati, da so vina predraga.

Vzemimo za primeru prejšnje čase, ko se je kupilo vino za 26 do 36 vin. liter, užitnine in troškov je bilo 12 vin., ter je prišlo vino torej veljati na 40 do 48 vin. Prodajalo pa se je po največ liter po 80, 88, prav dobro po 96 v. liter tako, da je imel gostilničar pri prometu 80, 88 do 96 vin., torej vsaj približno 40 vin. prebitka za pokritje davka, uprave, najemnine, splošni trošek in da je skromno živel. Dandanes pa ima pri prometu skoraj dveh kron komaj polovico nekdanjega prebitka, to je, če dobro gre 20 vin. pri litru vina, kajti znano je, da zahteva vinogradnik oziroma veletržec za vino prav navadne vrste, najmanj K 1.40, užitnina in doklade so 16, 18 do 22 vin., velja torej gostilničarja prav navaden vinček K 1.60, prodaja ga po največ po K 1.70, kvečjemu po K 1.92 ali K 1.76—K 1.92. Investiranega mora imeti skoro 4 krat več kapitala v obratu, ne zasluži pa niti polovico tega kakor prej. Ako ima kdo še kako boljšo starino v kleti in jo vrednosti primerno tudi malo dražje nastavi, je to gostilničar pač sam sebi tudi dolžan storiti, ker sicer pri teh revnih vinarčkih dandanašnjega dobička z drugimi vini, ki jih mora sproti kupovati, nihče ne mora obstati. Koliko pa imamo gostilničarjev na Kranjskem, ki so tako trdni, da sami hodijo po vino ali če prav, da bi bili več, kakor od ene do druge trgatve založeni. Izmed 4000 kranjskih gostilničarjev, morda samo 1000, a tudi teh sleherni mora vsako leto dokupovati, tako da so mu vse varjacije cen ravno tako na poti, kot pa onemu, ki ga kupuje po vedrih od veletržca. Ne vemo, zakaj se ti malkontenti ne spravijo tudi že enkrat nad koga drugega, kakor ravno nad to ubogo gostilničarsko paro. Kako razliko imate pri piškah, katere ste tako radi po ceni hrustali, kakov imate kruh-meso, slanino, mleko, kavo vse za nič, pa po 500—600 ali celo 1000 % dražje, pa je vse dobro. Tu se treba jeziti in pridušati ta živila so neobhodno potrebna, dočim je pijača res izborna poživilo, a še nikoli ni bilo slišati, da je kdo zbolel, ker je premalo pil, da je vsled tega, ker preveč — se pa čuje večkrat. Ako je tedaj dotični malkontent hotel s svojo notico mahitati po gostilničarstvu, naj se začne kujati in ker mu je vince predrago, naj pije vodo, pa se bo nad vsemi znosil, ki ga sedaj jezijo. — Vrnimo se k resnobi. Vinogradniki imajo svoj trošek za produkcijo vina resnično za mnogo odstotkov podražen, kljub temu pa povemo lahko, da se ti sami norčujejo nad sedanjim zvišanjem cen vina, kakor se norčuje tudi kmet iz nezaslišano pretirane draginje vseh njegovih pridelkov, pričeni z živino, kuretino, žitom i. t. d. do zadnjega korenčka ali travice, ki mu sicer danes ravno za tisto ceno zraste, kot nekdanj. Kdo je vsega tega kriv, kje najti odpomoč, to prosimo gospode godrnjače razrešiti, potem jim bomo gostilničarji od srca hvaležni, kajti kdo ima dandanes večje križe in težave pri nakupovanju, kot tisti, ki prireja in prodaja živila in to je gostilničar. Maksimalnih cen vinu staviti ni mogoče, ker si nista niti dve vrsti enakovredni. To zadevo pravično

urediti bi bilo mogoče le, če bi šla komisija od zidanice do zidanice, od kleti do kleti, ter določila in označila cene po kvaliteti. Potem bi morda prišli zopet na pot dostojnih cen, ki bi bile razmeram primerne, lahko nekoliko višje od prejšnjih, a ne tako blazno pretirane, kakor so danes.

Navijanje cen v luči resnice.

Zanimiva za naše tovariše je razsodba, ki se je pred kratkim izdala glede navijanja cen od strani gostilničarja.

Kljub temu, da smo že skoro v vsakem listu pisali o tem predmetu, hočemo v nastopnem zopet obravnavati o njem, ker so tudi pri nas ljudje, ki so si gostilničarje vzeli na muho, kakor da so ravno ti krivi vseobče draginje in da če teh ne bi bilo, da bi plačevali olje po 2 K liter mesto po 16 K, mast po 2 K kilogram namesto po 15 K.

Bori dobiček par vinarjev, ki ga je zaslužil gostilničar, se je smatral kot navijanje cen, ne da bi se pomislilo, da se je pivo v zadnjih dveh letih šestkrat podražilo, deloma od strani pivovarnarjev, deloma od strani deželnih uprav. Pomisliti je tudi treba, da so veleoderuhi povzročili naravnost neumljivo podraženje vseh živil in sredstev potrebnih za obratovanje in da mora gostilničar temu primerno podražiti tudi svoje stvari s katerimi trži, če noče priti v par tednih na beraško palico.

Gostilničar Fr. Sykora je bil obtožen radi navijanja cen, češ, da je prodajal sodavico in pivo po previsoki ceni. Pritožil se je proti razsodbi. Vzklicno sodišče ga je pritožbe popolno oprostilo,

Vpoštevati pa je tudi, da gostilničar dandanes ne potoči toliko piva, kakor sicer, da ima torej mnogo manj zaslužka na dan in da se morajo kriti izdatno višji režijski troški, katere zviša še dejstvo, da ne zasluži pri jedilih ničesar, istotako je tudi pri vinu dobiček tako minimalen, da ne pride v poštev.

Razveseljivo dejstvo je, da so začele višje inštanice vendar vpoštevati, da pribitek k ceni od strani gostilničarja nikakor ni čisti dobiček, marveč, da se najmanj $\frac{2}{3}$ tega izgubi na režiji itd.

To dejstvo nas navdaja z nado, da se bodo oblastva začela temeljito pečati s presnovo določanja maksimalnih cen, da bodo določila najvišje cene najprvo pri producentih in veletržcih ter šla potem navzdol do gostilničarjev. Le na ta način je mogoče doseči pravilno določanje maksimalnih cen.

Treba je le danes vzeti sedaj veljavne določbe glede svinjskega mesa in masti. Tu je določena cena fini slanini (hrbtne) K 8.48, za mast pa K 9.40. Treba le malega poiskusa, da to razmerje ni pravilno.

Ako raztopimo 5 kg hrbtne slanine s kožo velja to K 42.40. Iz tega dobimo:

30 dkg. kože	K 0.—
60 „ ocvirkov	„ 2.—
360 „ masti à K 9.40 „	33.91

K 35.91

torej kaže izgube K 6.49
Iz tega se vidi, da je tu zopet producent na dobičku, konsument pa na izgubi pri vsakih 100 kg slanine za $20 \times K 6.49$ K 129.80.

Toda to je le en slučaj. Kamor se obrnemo vidimo le velikanske dobičke producenta, dočim mali preprodajalci stokajo pod neznosno draginjo; o oderuškem dobičku torej pri zadnjih ni govora.

Po novih določbah o prodaji svinjetine bo kmetovalec čisto lahko prodal prašiča 700—1000 K. Recimo, da je plačal aprila 70—100 K za mladega prasca, bo priredil samo pri enem prašiču 630—900 in to v 8 mesecih, mesečno torej 80—110 ali vsaki dan po 3—4 krone. Ne tajimo, da so se razmere tudi za producenta podražile toda ne v taki meri. — Ni se torej čuditi, da taki ljudje brez odpovedi vračajo cele kapitalije denarnim zavodom, ter kar po stotine kron puščajo zavodom za obresti odpovedne dobe, dočim mi lezemo od dne do dne globlje v dolgove. Merodajni činitelji naj bi pomislili, da je obrtni davek glavni vir državnih dohodkov, ki daleč daleč prekaša zemljiškega.

Stara krivica.

Že pred štirimi leti se je naša organizacija krepko potegnila, da bi se odpravila velika krivica, ki se godi gostilničarstvu od strani davčnih oblasti. Tedaj se je na II. občnem zboru „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“ dne 31. januarja 1912 podala nastopna

resolucija:

Na II. rednem občnem zboru „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“ v Ljubljani v „Narodnem domu“ z dne 31. januarja 1912 zbrani odposlanci gostilničarskih zadrug na Kranjskem, ki zastopajo v smislu pravil nad 2200 v zadrugah včlanjenih gostilničarjev, soglašajo s tem, da pomenjajo današnji zakoniti predpisi glede vžitnine na pijačo eno največjih krivic za gostilničarski stan, ki naravnost ogroža nadaljni obstoj, gotovo pa gospodarski razvoj gostilničarskega stanu. Pravično rešitev in ureditev tega vprašanja uvidevamo v tem, da se ali izda v najkrajšem času zakonita določba, glasom katere je dovoljena gostilničarjem gotova količina daca proste pijače, kakor je to danes dovoljeno drugim osebam, bodisi zasebnikom ali podjetnikom, ki delajo enako kakor gostilničarji z večjo družino ali z delavci. Količina daca proste pijače naj se določi po številu gostilničarjeve družine, delavcev in dninarjev. Ako bi pa finančni oziri ne dovoljevali take določbe, naj se pa nemudoma z zakonom ugotovi, da morajo vsi deželani brez razlike stanu, ki kupujejo pijačo in jo imajo doma v svrhu vporabe, tudi plačevati državne, deželne in občinske pristojbine enako kakor jih dosedaj plačujejo samo gostilničarji.

Zato naročamo predsedstvu „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“, da to našo zahtevo sporoči visokemu deželnemu odboru kranjskemu, le temu predloži ob enem primerno utemeljeno vlogo

ter da sploh stori vse potrebne korake v ta namen, da se v doglednem času odpravi ta krivica, na kateri trpi največ gostilničarski stan.

Toda nihče se ni oziral na upravičeno željo dveh tisočev najboljših davkoplačevalcev, naš glas je ostal glas vpijočega v puščavi. Leto za letom je naša organizacija opozarjala merodajne činitelje na veliko krivico, ki se godi gostilničarju, da mora svojim delavcem dajati zadacano vino, da mora le on plačevati deželno naklado za vino, ki ga popije on in njegova družina.

Mi sicer priznamo, da so naklade potrebne, zato jih tudi vselej voljno plačujemo,

ker vemo, da dežela rabi za redno poslovanje denarja in da ga morajo dati davkoplačevalci, ker dežela nima rudnikov, v katerih bi kopala zlato. Ker pa tudi gostilničarji nimajo takih rudnikov, zato pa smejo tudi zahtevati, naj bodo vse naklade brez izjeme **pravično razdeljene**, da ne bodo pogosto najpotrebnejši najbolj prizadeti.

Največja krivica se godi pri plačevanju deželne naklade na vino, **tako imenovanem dacu**.

Kdor je premožen, da si lahko kupi vino v večjih množinah, temu ni treba plačevati daca, kdor ga pa kupuje po **osminkah** ali **četrtinkah**, ga pa mora plačati. Vinogradnik n. pr. sme svojim delavcem dajati nezadacano vino, gostilničar pa ga mora zadacati vsako kapljico, ki ga da delavcem. Da ti v svojih zahtevah do gostilničarja niso ravno preveč skromni, ni treba povdarjati, saj si mislijo, saj ima gostilničar toliko vina v kleti, da ga celo prodaja, ne pomislijo pa, da ga je moral drago plačati. Ljubljanci, ki morajo že itak vsa živila plačevati dražje, morajo piti zadacano vino, po deželi pa tega ni treba.

Gostilničarske organizacije so se že leta in leta trudile, da bi se odpravila ta krivica. Naša zveza je zahtevala, da naj se ali odpiše nekaj naklade za vino, ki ga mora dati gostilničar služabništvu in delavcem ali pa naj se vino splošno obdavči, kakor n. pr. špirit. Zveza je podala tozadavne predloge tudi že na občnih zborih državne zveze ter obrtnemu svetu trgovskega ministrstva, toda vse zaman, vse je ostalo pri starem.

L. 1914. je deželni zbor sklepal o povišanju deželnih doklad na užitnino; iskal je denarja. Naša zveza mu je šla na roko pri tem delu ter je izročila vsem poslancem kakor tudi predsedstvu deželnozborske pisarne protest, v katerem je nujno priporočala naj se ne zviša doklad, ki ponajveč zadenejo gostilničarstvo in revnejše sloje, naj se marveč sklene posebni dež. zakon s katerim se uvede obdavčenje vina za splošno, tudi zasebno uporabo in to brez državne užitnine, da bosta siromak, ki le semtertam popije kozarec vina, kakor tudi oni, ki ga mora pri vsakem obedu imeti cel liter na mizi, enako deležna davčnih dobrot.

Dasi bi bilo to edino pravično, deželi pa bi neslo milijone, se nihče

ni zmenil za glasove gostilničarstva, vse je ostalo pri starem.

Kako enostavno se to lahko izvrši, se je pokazalo na Tirolskem.

Ondotna deželna vlada je sporazumno z deželnim odborom sklenila tako obdavčenje vina ter je že izdala dotično naredbo.

Kar je bilo mogoče na Tirolskem, mislimo, da bi se lahko tudi pri nas izvršilo, če bi se hotelo. Ali je pri nas res nemogoče ukreniti kaj koristnega in pravičnega.

Merodajnim krogom priporočamo naj se ne branijo stotisočakov, ki leže tako rekoč na cesti, ker smo prepričani, da bi se že dali ti stotisočaki porabiti na kak način. Gotovi ljudje, ki so se pa že toliko let krepčali z nezadacano kapljico, se bodo pa brezdvomno razveselili, da se jim bode vendar dalo možnost prinesiti kak donos za vseobči blagor.

Obrtne pravice in predpisi.

Določitev najvišjih cen za žive prašiče in za prašičje pridelke na Kranjskem.

Deželna vlada razglša z veljavnostjo od 24. julija.

1. Kadar se prodajajo živi prašiči na drugem kraju, kakor na kraju prevzema (iz hleva) se ne smejo zahtevati in plačati višje cene, kakor: a) za pitane prašiče s težo od 60 do 90 kg (prašiči za pitanje), kadar se prodajajo pitalcem in živinorejcem za nadaljno vzrejo za 1 kg žive teže 6 K 12 v; b) za pitane prašiče vsake teže, kadar se prodajajo za klanje za 1 kg po običaju Budimpešta-Köbanya, 6 K 9 v; c) za pršutnike s težo čez 40 kg za 1 kg žive teže 4 K 80 v.

2. Kadar se prodajajo zaklani prašiči (brez drobovja) v celih ali polovičnih kosih, se ne smejo zahtevati in plačati za 100 kg žive teže višje cene, kakor: a) za prašiče brez drobovja, če se prodajajo z glavo in z nogami, 700 K; b) za prašiče brez drobovja, če se prodajajo brez glave in nog, 720 K.

3. Kadar prodaja pridelovalec tistim, ki zopet prodajajo, se za 100 kg čiste teže spodaj navedenih prašičjih pridelkov ne smejo zahtevati in plačati višje cene, kakor: A. Za prirejeno, soljeno, prekajeno, papricirano in poparjeno slanino ter za druge vrste desertne slanine: za namizno slanino, surovo in soljeno, 800 K; za namizno slanino, prekajeno, 848 K; za hrbtno slanino in za slanino v kosih, surovo ali soljeno, 860 K; za hrbtno slanino in za slanino v kosih, prekajeno, papricirano ali poparjeno, 910 K; za desertno slanino (mesno slanino), 910 K. Kadar se prodaja kaka druga vrsta masti in slanine, kakor so spredaj navedene, se za 100 kg čiste teže ne sme zahtevati in plačati višja cena nego 780 K. — A. Za sveže svinjsko meso in sicer: za stegno, pleče, šinjak 780 K; za karé 860 K; za rebrica in trebušno meso 700 K. — C. Za prekajeno meso: za gnjat, pleče, šinjak 900 K; za karé 920 K; za rebrica in trebušno meso 800 K. Kadar se prodaja kaka druga vrsta mesa, kakor so pod B in C na-

vedene, se za 100 kg čiste teže svežega mesa ne sme zahtevati in plačati višja cena, kakor 700 K in za prekajeno meso ne več kakor 800 K. V tem paragrafu določene najvišje cene veljajo za dobavo od pridelovalčeve železniške postaje brez omota. Kadar se pošiljajo prašičji pridelki vsake vrste, se sme za omot zahtevati in plačati največ 1 odstotek prodajne cene.

4. Kadar se prodaja v trgovini na drobno, to je kadar se neposredno oddaja porabniku, in sicer če oddaja pridelovalec v množinah do največ 15 kg ali če oddaja tisti, ki zopet prodaja, se za 1 kg spodaj navedenih prašičjih pridelkov ne smejo zahtevati in plačati višje cene, kakor so spodaj navedene: A. Za slanino in svinjsko mast: za necvrto surovo mast vsake vrste (tolščo, trebušno mast) in za neprirejeno surovo slanino 8 K 40 v; za scvrto svinjsko mast 9 K 40 v; za namizno slanino, surovo ali soljeno s kožo 8 K 64 v; za namizno slanino, prekajeno s kožo 9 K 12 v; za hrbtno slanino in za slanino v kosih, surovo ali soljeno 9 K 28 v; za hrbtno slanino in za slanino v kosih, prekajeno, papricirano ali poparjeno 9 K 80 v; za desertno slanino (mesno slanino) 9 K 80 v. Kadar se prodaja kaka druga vrsta masti ali slanine, kakor so spredaj navedene, se za 1 kg ne sme zahtevati in plačati višja cena kakor 8 K 40 v. — B. Za sveže svinjsko meso: za stegno, pleče, šinjak 8 K 40 v; za karé 9 K 20 v; za rebrica in trebušno meso 7 K 52 v. Kadar se prodaja sveže meso, se umevajo določene cene, ako se odda neodbrano meso, vendar brez posebne priklade. — Za prekajeno svinjsko meso: za gnjat, pleče, šinjak 9 K 72 v; za karé 9 K 88 v; za rebrica in trebušno meso 8 K 60 v. Kadar se prodaja kaka druga vrsta mesa, kakor so spredaj navedene, se za 1 kg svežega mesa ne sme zahtevati in plačati višja cena, kakor 7 K 52 v in za prekajeno meso ne več kakor 8 K 60 v. — Za prodajo notranjih delov, dalje glave in parkljev zaklanih prašičev, in sicer tako, ako prodaja pridelovalec tistim, ki zopet prodajajo, kakor za trgovino na drobno, naj določijo politično okrajna oblastva v svojem območju najvišje cene in naj jih javno razglase. Za prodajo klobasarskega blaga bo določila vlada posebej najvišje cene. — Politična okrajna oblastva smejo za svoje območje določiti tudi nižje najvišje cene, kakor so v tem ukazu.

Prestopki proti tem določbam se strogo kaznujejo z denarnimi globami do 5000 K in z zaporom do 6 mesecev.

Nove sodne pristojbine.

S cesarsko naredbo z dne 15. septembra 1915, drž. zak. št. 279 so se izdale nove določbe o sodnih pristojbinah, ki so deloma popolnoma prevrgle do sedaj veljavna načela o pristojbinah in obtežile zelo občutno civilne pravde; poleg tega so se pa raztegnile tudi na kazensko postopanje, kolikor se to naslanja na zasebno obtožbo, torej posebno na kazensko postopanje radi žaljenja časti. Tej cesarski naredbi je pridejana posebna tarifa o pristojbinah, katerim so podvrženi spisi, uradna dejanja in

listine v spornem, izvršilnem, konkurznem in poravnalnem ter nespornem postopanju in pa v kazenskem postopanju na podlagi zasebnih obtožb. Pri spornem postopanju se morajo plačati te pristojbine, naj se že vrši pred rednimi civilnimi sodišči, pred obrtnimi sodišči, pred razsodišči ali pred razsodniki, ki so se postavili za odločitev kakega pravnega spora. Glede razsodišč in razsodnikov zakon dela le to izjemo, da ni podvrigel vlog, zapisnikov in prilog pristojbinam, ki jih sicer določuje za sporno postopanje sploh.

Kdaj se podvrže kako dejanje pred sodišči pristojbini? Pri vlogah tedaj, ko jih vložimo pred sodiščem, pri sodnih prepisih in duplikatih sodnih izdatkov ter pri zapisnikih tedaj, ko se prično pisati, pri razpravnih zapisnikih pričetkom razprave, pri sodnih odločbah (razsodilih, sodbah, sklepah) tedaj, ko se naznanijo, pri sodnih poravnavaš pa tedaj, ko se sklenejo.

I. Civilnopravno in izvršilno postopanje.

A.) Vloge razen zemljiškoknjižnih vlog, če je sporni predmet vreden

čez	do	100 K	— K	30 v
100	1.000	1	—	—
1.000	5.000	2	—	—
5.000	10.000	2	50	—
10.000		3	—	—

in sicer se mora plačati od vsake pričete pole označena pristojbina.

Če pa vloge vsebujejo tožbe in je sporni predmet več vreden nego 100 K, se plača pristojbina od prve pole v še enkrat večjem znesku, kakor smo jih ravnokar navedli, torej 2, 4, 5, 6 kron. Pri prizivnih, rekurznih, in ničnostnih pritožbah znaša pristojbina od prve pole petkrat toliko, kakor smo navedli spredaj pri vlogah, pri prizivnih odgovorih dvakrat toliko, pri revizijskih spisih dvajsetkrat in pri revizijskih odgovorih petkrat toliko. Vsak nadaljni izvod in vsako nadaljno polo je treba kolkovati kakor vloge. Ako se kaka vloga znova predloži, kolkovati jo je kakor vloge vobče, ako se prvotna vloga ni stvarno rešila. Če se v kaki vlogi prosi, da se izda javni oklic ali razglas, ali če je po zakonu treba izdati oklic (n. pr. ker se je postavil skrbnik ali ker se mora dražba javno razglasiti), treba je prvo polo vloge kolkovati za 2 K višje, kakor smo videli spredaj.

Zemljiškoknjižne vloge se kolkujejo, ako pravica, ki jo je treba vknjižiti, ni vredna čez 100 K, po 1 K pri vsaki poli, če je pa pravica vredna

čez	100 K do	200 K	2 K
200	500	3	—
500	1000	4	—
1000		5	—

ako se pa pravica ne da ceniti ali kadar se predlaga le vpis predznanbe, 3 K, in sicer le od prve pole, od vsake nadaljne pole pa 1 K.

Predlog za rubež knjižnozavarovane terjatve je kolkovati le s polovico za zemljiškoknjižne vloge navedenih zneskov.

V civilnopravnem in izvršilnem postopanju pa ni treba kolkovati:

1. vlog za podelitev pravice ubogih, istotako ne rekurzov in pritožb zoper ukrepe, ki so se izdali na take vloge;

2. prošnji stranke, ki je zmagala za prvi izdatek odpovedne, priznalne, zamudne in malotne sodbe, ki bi se ji sicer ne izdala pismeno, dalje za potrdilo pravnomočnosti in izvršljivosti, za prvi izdatek sodnih poravnav in za potrdilo pravnomočnosti na teh izdatkih;

3. pismenih zaprosil, ki se lahko podajo v sodni pisarnici na zapisnik, in ki ne obsegajo nobenega predloga, o katerem bi moralo sodišče odločiti;

4. prošnji za popravo sodnih sodb in sklepov;

5. nadpisov (rubrik) vlog in pa njih izdatkov, ki se predlože le mesto nadpisov;

6. vlog na obrtna sodišča, ako sporni predmet ni vreden čez 100 K.

B.) Zapisnike je treba kolkovati, kolikor nadomeščajo pod A.) označene vloge, tožbe in pravna sredstva, tako kakor smo povedali glede teh vlog.

Razpravni zapisniki, ako je prisotna vsaj ena stranka, dalje zapisniki o sprejemanju dokazov in pa zapisniki o zavarovanju dokazov izven civilne pravde, se kolkujejo v celoti ne glede na število pol pred sodišči prve stopnje:

čez	do	100 K	K —30	K —60
100 K	1.000	1	—	2.60
1.000	5.000	2	—	4
5.000	10.000	2	50	5
10.000		3	—	6

Če se pa tudi zapisniki pišejo pred sodišči višje stopnje, kolkujejo se od vsake, če tudi le začete pol ure, s petkratnim zneskom spredaj pri sodiščih prve stopnje za prve pol ure navedenih zneskov.

Čas posvetovanja zbornega sodišča se glede odmere pristojbine ne vračuna v čas, kolikor traja razprava. Ako se je preložila razprava ali narok za sprejemanje dokazov, je pri vsakem nadaljevanem naroku plačati že od prve pol ure tisto pristojbino, ki je določena sicer za daljnje pol ure.

Če se je razprava vršila pred sodiščem višje stopnje ali pa je razprava pred sodiščem prve stopnje trajala več nego pol ure, je vendar treba plačati pristojbino, čeprav se zapisnik ne sestavi.

Dražbeni zapisniki so kakor doslej, kolikor obsegajo pravna opravila, glede teh podvrženi pristojbinam, ki so predpisane za taka pravna opravila; poleg tega pa jih je treba kolkovati, kakor je navedeno zgoraj glede zapisnikov. Zapisnik o razdelbni razpravi je treba kolkovati po višini celinega zneska, ki ga je treba razdeliti.

Vpise v sodne registre je kolkovati kakor bi bilo kolkovati zapisnik, ki ga zaznamek nadomešča.

Kolkovati pa ni treba:

a) posvetovalnih zapisnikov;

b) zapisnikov o ustnih prizivnih in revizijskih razpravah, ako ni nobena stranka prišla k razpravi in se tudi niso izvršili nobeni dokazi;

c) zapisnikov, ki se napravijo v sodni pisarnici in ne obsegajo nobenega predloga, o katerem bi moralo sodišče odločevati;

č) zapisnikov, ki nadomeščajo vloge, katerih ni treba kolkovati, n. pr. zapisnikov za podelitev pravice ubogih. Pač pa je treba

vedno kolkovati upore v opominjevalnem postopanju in zapisnike o upravi izvršilnih dejanj;

d) nadpisov ali rubrik, ki se prilože zapisniku, ki nadomešča vlogo;

e) razpravnih zapisnikov v postopanju pred obrtnimi sodišči, ako sporni predmet ni vreden čez 100 kron.

Zadružne objave.

Poročilo občnega zbora gostilničarske in mesarske zadruge v Idriji dne 15. julija 1916. Načelnik otvori ob 3. uri popoldne, torej eno uro poslej, zborovanje. Pravi, da je tudi v zadnjem letu zadruga nazadovala vsled vojnih razmer za 8 članov, torej šteje zadruga še samo 98 članov. Glede maksimalnih cen pri vinu in mesu je zadruga opetovano c. kr. okrajno glavarstvo naprosila pomoči, ker maksimalne cene so le za gostilničarja in mesarja veljale, za kmeta pa ne. — Kmetje v Vipavi so n. pr. vino prodajali po 1 K do 1 K 20 vin., maksimalna cena za gostilničarje pa je bila 1 K 10 vin. in ko je bila maksimalna cena povišana, takoj so kmetje v Vipavi s ceno poskočili celo do 200 K pri hektolitru. — Zato bi bilo umestno, da bi pristojne oblasti že sedaj napravile za novo vino pri producentu cene, potem šele pri obrtniku.

Blagajničarsko poročilo poda tudi načelnik. Dohodkov je imela zadruga v letu 1915 387 K 25 vin., troškov pa 343 K 90 vin., torej 43 K 35 vin. prebitka. Koncem leta 1915 je bilo v krajni hranilnici 700 K 02 vin. z obrestmi naloženih, za 3. vojno posojilo je zadruga podpisala 400 K, torej znaša premoženje dne 31. decembra 1915 skupaj 1143 K 37 vin.

Pri proračunu se sklene 2 K za vsakega člana. Člani pa dobe list „Gostilničar“ brezplačno.

Ker se pri slučajnostih nihče k besedi ne oglasi, se načelnik zahvali za udeležbo ter zaključi zborovanje ob 1/4. uri popoldne.

Stanovske vesti.

Ne zamudite ugodne prilike! Založitev industrije s premogom tekom poletnih mesecev. Pravočasna založitev industrije in obrta s premogom je potrebna v ta namen, da ne trpi redni tek produkcije. Je pa tudi zategadel največjega pomena, da se kar moč razbremeni jesenski promet na železnicah. Želeti je zategadel v občnem interesu, da se industrijalna in obrtna podjetja pravočasno preskrbe s premogom za ono dobo, v kateri je, kakor izkušnje uče, redno in točno dobavljanje premoga vsled pomnoženega prometa na železnicah celo v normalnih časih često zvezano s težavami. Opozarjamo zategadel industrijalce in obrtnike na to okolnost ter jim priporočamo, da se tekom poletnih mesecev založe s potrebnim premogom. — Opozarjamo stanovske tovariše na dobavo premoga za zimo. V slučaju, da se oglasi več strank, ki si potem lahko razdele premog med seboj, je zadruga pripravljena takoj naročiti potrebno število vagonov premoga.

Priredba clore priredbe. Clore pridobnina ali obrtni davek se je doslej vedno določil in predpisal za dve leti naprej v kontingentu. Za leti 1916 in 1917 pa še doslej ni bil predpisan ta davek, ker so vsled vojnih razmer nastale v obrtih velike spremembe, deloma zvišanje skokoma ali nenaden padec, da torej ni bilo nobene stalnosti v obrtnem poslovanju in prometu. Vlada je precej dolgo premišljevala, kako naj uredi to stvar, in je zdaj s cesarsko naredbo z dne 2. t. m. odredila, naj se občna pridobnina predpiše le za eno leto, t. j. za 1916, torej ne za zakonito priredbeno dobo dveh let. Ta naredba pa še nadalje določuje, da se kontingentirana priredba za letos v nekaterih okrajih vojnega ozemlja sploh opusti, ako temu nasprotujejo nepremagljive ovire in obrtni davek le izven kontigenta predpiše davčna oblast n. pr. tako, kakor bi se obrt iznova pričel. Ta rešitev je najbolj primerna in odgovarja sedanjim razmeram.

Napovedi za hišnonajemni davek je oddati do 31. avgusta t. l. po stanju meseca avgusta, oziroma celega leta.

Za dostojne cene vina v bodoči seziji. Brezdvomno se bode od strani producentov in veletržcev z vinom skušalo v bodoči seziji pritisniti na gostilničarje z visokimi cenami, ki bodo naš položaj še izdatno poslabšale. Zato mislimo, da je zadnji čas, da zadruga opozore oblastva na to dejstvo. — Četudi vinogradniki povišajo cene za 100 procentov, nam bo še vedno prav, ker bomo lahko točili vino po 1.20—1.30 K liter.

Oddaja kovin v vojne namene. V času od 18. julija t. l. naprej se bodo oddajale kovine, oziroma orodja iz bakra, bakrovih zlitin in nikla v vojne namene in sicer so obvezani nele trgovci, ampak vsakdo, ki ima take predmete. Odredba o oddaji kovin je zelo obširna in je radi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti, vendar pa opozarjamo, da je jako važna in da jo mora vsakdo prebrati in se o nji poučiti, kar ni težko, ker je povsod nabita in jo imajo tudi posamezne tvrdke. Posoda se bo plačala po cenah, ki jih zakon določuje. Na vsak način naj vsakdo odredbo dobro prečita.

Utesnitev porabe mesa in masti. C. kr. deželna vlada razglša: 1. Prodaja mesa, surovega ali pripravljenega (kuhanega pečenega, prekajenega, nasoljenega i. dr.), oddaja mesa in jedil, ki sestojijo popolnoma ali deloma iz mesa, ter uživanje mesa in jedil, ki sestojijo popolnoma ali deloma iz mesa, je dovoljeno samo ob nedeljah, ponedeljkih, sredah, četrtkih in sobotah. Z mesom se umevajo vsi užitni deli goveje živine, telet prašičev, ovac, koz, konj, kuncev, perutnine in divjačine, dalje mesne konzerve, prekajeno blago in — z izjemami, navedenimi pod 2. — tudi klobasarsko blago. 2. Na mast, surovo in cvrto, na slanino brez mesa, kri, mozeg iz kosti, mesno juho in na krvave, jetrne in na pretisnjene klobase se prepoved ne nanaša. 3. Za vrste, klobas, navedene pod 2., se določajo naslednje najvišje cene: za krvave klobase za 1 kg 3 K 20 vin., za jetrne klobase za 1 kg 3 K 80 vin., za pretisnjene klobase (želodec) I. vrste 9 K 60 vin., za pretisnjene klobase (želodec II. vrste 8 K 40 vin.

Razno.

*** Nove avstrijske srečke „Rdečega križa“.** Vsakemu so znane „srečke avstrijskega rdečega križa“, ki so se izdajale v letih 1882 do 1889. Leta 1889 pa je vlada odredila „zaporo za srečke“ t. j. da se niso smele izdajati nobene srečke več. Sedaj je vlada dovolila „Rdečemu križu“, ki si je za časa vojne stekel nevenljivih zaslug izdati nove srečke, ki se bodo bistveno razlikovale od starih in sicer v tem, da bodo žrebanja bolj pogosta in da glavni dobitek ne bode nikdar znašal manj kot K 100.000. Tudi najmanjši dobitek se ne bode dosti razlikoval od nakupne cene srečke, katera cena bode znašala K 30.—. Čuje se, da vlada veliko zanimanje za te srečke med ljudstvom, ker je sedaj jako malo drugih v prometu. Tudi mi priporočamo svojim bralcem nove srečke.

*** Zopetno zvišanje davka na pivo na vidiku.** Ogrski finančni minister Teleszky je 7. t. m. ogrskemu državnemu zboru predložil več zakonskih predlog med temi tudi šestmesečni proračunski provizorij, ki obsega v § 6 tudi določbo, da se uvede davek na pivo v znesku 110 vinarjev z dnevom, ko se bo enak davek uvedel tudi v Avstriji. Sedaj znaša davek povprečno 3 K 40 v. Poleg tega so pa še razne naklade, pri katerih je razlika med Avstrijo in Ogrsko ta, da na Ogrskem ni treba plačevati ne deželne ne mestne doklade na pivo pač pa 80 v. užitnine. Po novem davku bi znašal državni davek več K 7.60 per hektoliter, vsled česar bi se pri vrčku zvišala cena za 5 v. Država bi pridobila s tem okolu 170 milijonov v Avstriji, 45 milijonov na Ogrskem.

*** Nekaj iz delavskega zavarovanja.** Na Nemškem, kjer imajo tudi poljedelske delavce zavarovane proti boleznim in nezgodam, ki se znajo zgoditi pri delu in obratu, se je zgodil ta le zanimiv slučaj: Služkinja P. S. iz Bacherna se je udeležila po naročilu svojega gospodarja neke procesije križevega tedna. Pri povratku je romarje zajela nevihta in v neposredni bližini služkinje S. je vdarila strela v drog telefona. Ženska je bila omamljena, družega se jej ni zgodilo. Osem tednov pozneje pa je morala radi vnetja členov iskati zdravniške pomoči in je postala delonezmožna. Trdila je, da so to posledice strele ter je zahtevala podporo ozir. odškodnino. Zadruga, pri kateri je bila S. zavarovana je izplačilo odškodnine odklanjala, češ romanje ni nikak obrat in odškodnina se dajo samo le po poškodbah v obratu, zaradi katerega je zavarovana. Nadzorovalni urad v Ausburgu pa je razsodil, da je poškodbo, ki jo je dobila služkinja S. vsled strele pri procesiji, smatrati kot poškodbo v obratu in se mora prizadeti dati podporo in odškodnino, kajti ona je šla po naročilu gospodarja k procesiji, katera se smatra v katoliškem svetu kot potrebno sredstvo za izprositev večjega blagoslova žetvi, torej je procesija nekaki del kmetijskega obrata v dosego večje gospodarske pridobitve ali koristi. To se je zgodilo sicer na Bavarskem, a zanimivo je tudi za nas.

*** Nove določbe o porabi mesa in masti.** Včeraj je izšla ministrska naredba

glede omejitve porabe mesa in masti. Naredba postane veljavna 25. julija in postruje dosedanje določbe glede brezmesnih dni. Število brezmesnih dni ostane nepremenjeno, pač pa določa, da se raztegne ta prepoved na vse vžitne dele govedi, telet, ovac, prašičev, koza, konj, kuncev, kuretnine in divjačine, dalje na sveže konzerve, prekajene mesene stvari vstevši gnjat in z gotovimi izjemami na vse vrste klobas. Tudi je te dni uživanje mesa v privatnih gospodinjstvih prepovedano. Mast, surova in cvrta, tudi brezmesni špeh in tisti produkti, ki se lahko pokvarijo ali ki naj bodo nepremožnim slojem tudi brezmesne dni na razpolaganje, kakor kri, mozeg in tiste vrste klobas, ki se izdelujejo iz krvi in cenejših notranjih delov klavnih živali, ne spadajo pod to prepoved. Politična deželna oblastva bodo določila, katere vrste klobas je dovoljeno brezmesne dni prodajati in uživati ter bodo obenem razglasila najvišje cene. Gostilne in zavodi smejo za obed pripraviti vedno le po dve mesni jedi. Prodajanje s stopljeno mastjo ali oljem cvrtih jedi, vseh z oljem prirejenih omak, in krompirja prirejenega z mastjo ali surovim maslom je prepovedano. Za vsak obed je dovoljeno pripraviti le eno svežo močnato jed. Ob sobotah je poraba masti za pripravljanje svežih mesnih jedi vseh vrst in močnatih jedi sploh prepovedana. Postavljanje posod z gorčico, z jesihom in oljem na mizo je prepovedano. V gostilnah itd. sme ena oseba pri vsaki jedi dobiti le eno mesnato ali ribjo jed. Mesna ali ribja jed ne bo smela biti težja, kakor 11, oziroma 15 dek. Gostilničarji morajo imeti jedilni list s cenami, ki se ga bo videlo že z ulice. Izdelovanje mesnih konzerv za civilno prebivalstvo bo splošno prepovedano, ravno tako kreme za slaščice in obrtoma izvrševano izdelovanje močnatih jedi s cvrto mastjo. Politične dež. oblasti imajo pravico omejiti izdelovanje klobas na gotove tipe.

*** Izvoz jajc iz Romunije prepovedan.** Eksportni odsek je prepovedal izvoz svežih in konzerviranih jajc iz Romunije.

*** Cene za prevzemanje žita.** Državni žitno prometni zavod bo prevzemal žito letos po naslednjih cenah: pšenico pri dobavi do 15. decembra 1916 po 38 K, pri poznejši dobavi po 35 K, rž po 31, ozir. 29 K, zmes pšenice in rži po 31, ozir. 33 K, ječmen za varenje po 36, ozir. 33 K, ječmen za krmenje po 32, ozir. 29 K, oves po 30, ozir. 28 K; nadalje proso po 28 K, leča in grah po 55 K, fižol vseh vrst po 40 K, leča, grah in fižol slabe vrste po 30 K, graščica po 26 K.

*** Naše olje v Nemčijo.** Pod tem naslovom poroča mariborska „Straža“: Na mariborskem kolodvoru je naloženih 60 sodov namiznega olja in 10 sodov svinjske masti, da se odpošlje baje v Nemčijo. Blago odpošljejo mariborski veletrgovci baje zaradi višjih cen za olje in mast v Nemčiji. Ker pa gre v našem mestu tako tesno za olje in svinjsko mast, se prosi okrajno glavarstvo in mestni magistrat, da bi se naj oziralo v prvi vrsti na potreščine domačega prebivalstva, da ne bo cele ure oblegovalo prodajalen za olje in mast, da krije svoje najnujnejše potreščine.

* **O zopetnem vpoklicanju oproščenih črnovojnikov** se je zadnje dni na Dunaju in v Budimpešti mnogo govorilo. Budimpeštanski vojaški strokovni list „Kugi uz Hadek“ poroča sedaj, da je vlada predvsem odločena, nadaljno oproščevanje popolnoma ustaviti. Nove prošnje za oprostitev se bodo uvaževale le v izjemnih slučajih, če se bo dokazalo, da je dotična oseba nenadomestljiva, pa tudi tu bo veljalo pravilo, da črnovojnikov 6 najmlajših letnikov sploh ne oproščajo. O vpoklicanju že oproščenih črnovojnikov še ni bilo sklenjeno ničesar definitivnega. — „Hrvatska Rječ“ poroča iz Budimpešte: Najmlajši letniki oproščenih črnovojnikov bodo v najbližjem času zopet poklicani pod orožje.

* **Pokončujte muhe!** Občinski svet mesta Lipsko je izdal lepak z pozivom za pokončevanje muh. Med drugimi se glasi lepak: „Muh niso tako nedolžne, za kakršne jih smatrajo, ampak so jako nevarne. Njih nevarnost obstoji v tem, da so povzročiteljice vsakovrstnih bolezni kakor kolere, tifusa, griže, jetike, difterije in enakih bolezni, ker prenašajo bakterije teh bolezni na druge predmete, osobito na jedila, ter tako hude bolezni razširjajo. Zato velja muhe pokončevati povsod, kjer se pojavijo in ne le v prodajalnah z živili, bolniških sobah, hlevih itd. ampak pred vsem v stanovanjih.“

* **Posnemanja vredne besede.** Okrajni glavar v mestu Steyer se je poslovil od prebivalstva v posebnem članku v uradnem listu. Med drugim je rekel: Pregarjati one, katerih število je k sreči majhno, ki so na sebičen, nepatriotičen in nekrščanski (podčrtamo desetkrat) način izkoriščali vojne razmere, da so si gromadili nepravilne dobičke, ki so bili slepi za stisko domovine in svojih sodržavljanov sem smatral kot eno glavnih svojih nalog ter želim, da bi se jih še nadalje zasledovalo, pa naj si bodo še tako bogati in mogočni. Občinstvo pa naj jih kot kužno bulo na sicer zdravem državnem telesu kaznuje s tihim zaničevanjem, ako se ne poboljšajo ter store pokoro za svoja hudodelstva vsaj deloma s tem, da

se v bodoče prostovoljno odpovedo takim dobičkom, neopravičeno nagromadeno pa poklonijo dobrodelnim napravam“. Nekje pa nismo nič takega čuli, ne brali, pač se je tam našel javen funkcionar, ki je podžigal gotove kroge, naj le še zvišujejo cene, da še bolj izsesajo meščane in to le z namenom, da bi si pridobil popularnost v gotovih slojih.

* **Nekatere stranke** imajo grdo razvado, da hodijo na osrednjo komisijo po krušne, oziroma sladkorne ali kavine karte, kadar se jim baš zljubi, odnosno, kadar se spomnijo, da nimajo kart. Te brezbrizne stranke se vnovič opozarjajo, da so dnevi za izdajo navedenih kart določeni in da se med tednom izdajajo samo onim, ki so bili ob določenem dnevu res zadržani.

Mama, daj mi Sida-medu

Vsaka gospodinja
ima pri hiši

Sida-med

kot

mažo za vojni kruh.

1 zavoječek velja 35 v.

Dobi se v Ljubljani v vsaki prodajalni

Velika, izborna vpeljana in dobro obiskovana restavracija v Ljubljani

se zaradi rodbinskih razmer s popolno opravo odda. Lega sredi mesta, prostrani vrt in lepi lokali.

Več se izve v pisarni Deželne zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani, Marije Terezije cesta 16.

Sanatorij Elizabetinum

zdravilišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. Bolniška oskrba sester križark. Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. — Moderno opravljena Röntgenova soba. — Udobno urejeno kopališče z vsemi 36 zdravilnimi pripomočki. 24—24 Poljanska cesta 16. Telefon št. 141.

Avgust Signola

Ljubljana, Dunajska cesta 13. Zaloga raznovrstnega namizja 2424 30 za gostilne, hotele in kavarne.

I. kranjska tovarna mineralnih vodá, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica št. 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v pat. steklenicah: jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

Jakob Zalaznik

pekarija, slaščičarna in kavarna 31 25—24

Stari trg 21

se priporoča sl. občinstvu posebno z dežele

na zajutrk.

Filijalke:

Mestni trg št. 6
Kolodvorska ulica št. 6.

Posredovalnica za službe

gostilničarske zadrug v Ljubljani
Marije Terezije cesta št. 16

posreduje brezplačno za vse službo iščoče v gostilničarskem obrtu:

Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 v, z dežele 1 K.

Tovariši gostilničarji! Poslušajte se te ugodne prilike!
26 23—24

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica.

Koncem leta 1915 je imela vlog . . . K 48.500.000—
Rezervnega zaklada 1.330.000—
Sprejema denarne vloge in jih obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. Hranilnica je **pupillarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične **domače hranilnike.**

Posojila na zemljišča in posojila na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 % obrestim in proti najmanj 1 % ozirom 3/4 % odplačevanju na dolg.

Sodavičarji pozor!

: Pristni malinovec :

(malinčni sok ali odcedek)
ima naprodaj po najugodnejši ceni

Lovro Rogelj

Vrhnika.

Pošilja se od 25 kg naprej.

Tovariši! Tovarišice! Kupujte le pri tvrdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“, v vašem glasilu.

Z vsemi v špecezijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsolidneje tvrdka

T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Velepražarna za kavo z električnim obratom.

Zaloga mineralnih voda.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kolmann
 11 v Ljubljani 24-24
 dovolj gostilničarjem in kavarnarjem pri večji naročbi izdatno znižane cene.

A. Bajec
 cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani.

Deset zapovedi za kmetovalca
Deset zapovedi za zdravje
 dobi zastonj in poštine prosto vsak gostilničar in trgovec v poljubnem številu za razdelitev med 18 goste ter odjemalce. 24-24
 Treba le dopisnice z naslovom:
 Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepič
 Spodnja Šiška šte. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gorc.
 Telefon št. 262.14 25-24

Pivovarna „Reininghaus“
 Gradec — Steinfeld
 priporočata svoja najboljša piva, kakor:
marčno carsko, vležano in bavarsko v sodčkih in steklenicah. 27 23-24
 Specijaliteta **Reininghausovo dvojno sladno pivo „St. Peter“** v originalnih steklenicah.
 Glavno zastopstvo pivovarn **Reininghaus in Puntigam**
 Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Pivovarna Göss
 priporoča svoje priznane priljubljene izdelke
marčna, cesarska, vležana, eksportna in bavarska piva 33 23-24
 v sodčkih in steklenicah.
Zastopnik: Fr. Sitar v Sp. Šiški.

Izboljšajte promet v svoji gostilni z najboljšim in najcenejšim
češkim budjejeviškim delniškim pivom

pizenskega tipa.

Zahtevajte v gostilnah ljubljanskih, v Grandhotelu Balkan Trst, hotelu Lacroma Gradec, Palace hrvatske štedionice Zagreb, Napredak Sarajevo Beránek Banjaluka itd. to pivo.

52 24-24

Informacije daje Češka delniška pivovarna v Čeških Budejovicah, Roza Rohrmann v Ljubljani, Bogumil Poška v Trstu.

Adria, delniška pivovarna, Trst

Vplačana glavica
K 1,000.000

Varilnica v Senožečah.

:: Ustanovljena ::
I. 1820.

(Železniška postaja Divača.)

priporoča svoje priznane dobro **Adria marčno, dvojno marčno in granatno pivo**
 v sodčkih in steklenicah po najnižjih cenah.

KLEINOSCHEG-

39 25-24

DÉRBY SEC

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino. Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur. Špansko zemljo. — Tanin. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino. — Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.

ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovská ulica 1.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
 (Spodnja Šiška)

priporoča svoje izborne izdelke, kakor:

marčno, dvojno marčno in izvožno pivo v sodčkih in steklenicah.

Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot žlvinška krma zelo priporočljive. 3 24-24